

MONITOR PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ A JUDIKATURY 1. 3. 2019 – 31. 3. 2019

(A) PRÁVNÍ PŘEDPISY

(1) NÁVRH ZÁKONA O ZPRACOVÁNÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ

- Poslanecká sněmovna schválila návrh zákona o zpracování osobních údajů ve znění pozměňovacích návrhů předložených Senátem. Návrh zákona, o kterém jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů např. za měsíce září 2018 a leden 2019, přizpůsobuje český právní řád Obecnému nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) a implementuje směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2016/680 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů justičními a policejními orgány.
- Senát navrhl dílčí změny týkající se organizace, postavení, působnosti a pravomoci dozorového úřadu, vypuštění přestupku zákazu zveřejnění osobních údajů stanovený jiným právním předpisem spáchaný obcemi, dobrovolnými svazky obcí, příspěvkovou organizací zřízenou obcí nebo právnickou osobu vykonávající činnost školy nebo školského zařízení. Dále bylo upuštěno od uložení správního trestu pro orgány veřejné moci nebo veřejné subjekty za porušení tohoto zákona.
- Návrh zákona upřesňuje, jaké veřejné subjekty mají povinnost jmenovat pověřence pro ochranu osobních údajů, určuje, že dítě nabývá způsobilost k udělení souhlasu se zpracováním osobních údajů v souvislosti s nabídkou služeb informační společnosti v 15 letech, omezuje výši pokut pro veřejné subjekty, výslovně upravuje některá práva subjektů údajů (např. právo být zapomenut), posiluje řadu požadavků na správce a zpracovatele, nebo upravuje podmínky zpracování osobních údajů veřejnými subjekty (včetně soudů) či novinářů.
- Návrh zákona též upřesňuje kompetence Úřadu pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ) a sjednocuje prostředky pro soudní ochranu před rozhodnutím či nečinností dozorového úřadu (ÚOOÚ) a pro soudní ochranu před nezákonným zpracováním, včetně nároků na náhradu škody.
- Návrh zákona byl předložen prezidentovi k podpisu a měl by nabýt účinnosti dnem vyhlášení ve Sbírce zákonů.

(2) NÁVRH ZÁKONA O HROMADNÝCH ŽALOBÁCH

- Vláda se zabývá návrhem zákona o hromadných žalobách, který by měl zavést do českého právního řádu možnost společného vymáhání stejných či obdobných nároků v jediném civilním soudním řízení.
- V hromadném řízení by bylo možné se domáhat (1) splnění povinnosti vyplývající ze zákona, z právního vztahu nebo z porušení práva, nebo (2) určení, zda tu právní vztahu nebo právo je či není.

- Hromadné řízení bude možné vést (1) o právech všech členů skupiny s výjimkou těch, kteří se z řízení odhlásili („odhlašovací hromadné řízení“), nebo (2) o právech členů skupiny, kteří se do řízení přihlásili („přihlašovací hromadné řízení“). Odhlašovací hromadné řízení by bylo možné vést o právech všech členů skupiny, jejichž plnění je z důvodu nízké výše nepřesahující 10.000,- Kč neúčelné vymáhat jednotlivě. Naproti tomu přihlašovací hromadné řízení by bylo možné vést o právech členů skupiny, u kterých nejsou splněny podmínky pro vedení odhlašovacího hromadného řízení.
- Věcně a místně příslušné k projednání hromadných žalob by měly být krajské soudy. Hromadné řízení by se mělo skládat ze dvou fází, a to z řízení o přípustnosti hromadné žaloby, kde soud bude zkoumat naplnění podmínek hromadného řízení, a z hromadného řízení ve věci samé, kde se soud bude zabývat vlastním předmětem sporu. Strany sporu budou muset být zpravidla zastoupeny advokátem v hromadném řízení. V zájmu skupiny jako celku bude vystupovat správce skupiny, který bude muset jednat s péčí řádného hospodáře a k jeho činnosti bude vyžadována akreditace od ministerstva.
- Dále by měl být zaveden rejstřík hromadných žalob jakožto informační systém veřejné správy, ke kterému by měl být umožněn elektronický dálkový přístup.

(3) NOVELA ANTIDISKRIMINAČNÍHO ZÁKONA

- Poslanecká sněmovna se bude zabývat novelou antidiskriminačního zákona a souvisejících zákonů, která by měla zavést možnost nevládních neziskových organizací zabývajících se ochranou práv obětí diskriminace podat tzv. veřejnou žalobu v oblasti diskriminace.
- Pokud by se porušení práv a povinností vyplývajících z práva na rovné zacházení nebo zákazu diskriminace mohlo týkat většího nebo neurčitého počtu osob anebo pokud by jimi mohl být vážně ohrožen veřejný zájem, mohla by se nově nevládní nezisková organizace zabývající se ochranou práv obětí diskriminace domáhat, aby bylo určeno, že došlo k diskriminaci, aby bylo od diskriminace upuštěno nebo aby byly odstraněny následky diskriminačního zásahu. K podání takové žaloby by bylo potřeba souhlasu konkrétní diskriminované osoby.

(4) NOVELA OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÁDU A DALŠÍCH ZÁKONŮ

- Poslanecká sněmovna schválila ve 3. čtení novelu občanského soudního řádu a dalších zákonů v souvislosti se současným schválením návrhu zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech a zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích. O této novele jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů za měsíc září 2018 a leden 2019.
- Znalecký posudek vypracovaný na žádost soukromého zadavatele (např. účastníka řízení) by nově měl mít stejnou váhu jako znalecký posudek, jehož vypracování zadal soud, pouze v případě, že s tím souhlasí všichni účastníci řízení.

- Návrhy zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech a zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích přizpůsobují český právní řád požadavkům Evropské unie. Návrhy těchto zákonů vymezují odpovědnost znalců a soudních tlumočnicků při výkonu činnosti a zavádějí jejich povinné pojištění.
- Zákon o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech především zavádí kritéria pro jmenování znalců a pro úspěšné složení vstupní zkoušky, při jejímž splnění vzniká nárok na jmenování znalcem. Stávající právní úprava umožňuje, aby jednotlivé orgány uvážily, zda osoby jako znalce jmenovat, či nikoliv. Ke zkvalitnění výkonu znalecké profese by měla přispět možnost širšího přezkoumání znaleckého posudku nejen z hlediska formální, ale i věcné správnosti, dále pak zavedení orgánů dohledu nad výkonem znalecké činnosti (krajské soudy a Ministerstvo spravedlnosti) a také zpřísnění správních trestů. Znalci budou moci odmítnout zadavatele znaleckých posudků z řad orgánů veřejné moci pouze ze zákonem vymezených důvodů.
- Zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích striktně odděluje právní postavení a činnost soudních tlumočnicků a soudních překladatelů od právního postavení soudních znalců a zavádí nárok na zápis soudního tlumočnicka a soudního překladatele do seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů po splnění stanovených kritérií a složení vstupní zkoušky, čímž by mělo dojít k odstranění možnosti uvážení jednotlivých správních orgánů, zda osobu do seznamu zapsat, či nikoliv.
- Nyní se novelou a návrhy zákonů bude zabývat Senát.

(5) NÁVRH ZÁKONA O ÚZEMNĚ SPRÁVNÍM ČLENĚNÍ STÁTU

- Poslanecká sněmovna schválila v 1. čtení návrh zákona o územně správním členění státu, který by měl odstranit dvojí vzájemně nesouladné členění. Návrh zákona by měl zrušit územní členění dle zákona o územním členění státu. Nově by se za územně správní jednotky považovaly kraje a správní obvody obcí s rozšířenou působností. Prostřednictvím správních obvodů obcí s rozšířenou působností by byly vymezeny okresy.

(6) NOVELA ZÁKONA O ELEKTRONICKÝCH KOMUNIKACÍCH

- Vláda se zabývá novelou zákona o elektronických komunikacích, která by měla snížit výši smluvní pokuty při ukončení smlouvy s mobilním operátorem z 20 % na 5 %.

(7) NOVELA ZÁKONA O HLAVNÍM MĚSTĚ PRAZE

- Vláda projednává novelu zákona o hlavním městě Praze, která by měla přesunout pravomoc územního rozhodování podle stavebního zákona z odpovědných úředníků městských částí hl. m. Prahy na Magistrát hl. města Prahy.

(8) NOVELA NAŘÍZENÍ O NEZABAVITELNÝCH ČÁSTKÁCH

- Vláda se zabývá novelou nařízení vlády o nezabavitelných částkách, která by měla hranici, nad kterou dochází ke srážkám ze mzdy nebo jiných srovnatelných příjmů dlužníka bez omezení, zvýšit z částky 15.563,- Kč na částku 24.901,- Kč (u dlužníka bez vyživovací povinnosti).

(B) OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ (GDPR)

(1) PROHLÁŠENÍ EVROPSKÉHO SBORU PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ O POUŽÍVÁNÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ V PRŮBĚHU POLITICKÝCH KAMPANÍ

- Evropský sbor pro ochranu osobních údajů uveřejnil prohlášení, ve kterém zdůrazňuje několik klíčových bodů, které mají dodržovat politické strany, kandidující koalice a kandidáti, pokud v rámci svých volebních činností zpracovávají osobní údaje.
- Evropský sbor pro ochranu osobních údajů např. uvádí, že osobní údaje odhalující politické názory jsou zvláštní kategorií údajů podle GDPR. Zpracování těchto údajů je obecně zakázáno a podléhá výslovnému, konkrétnímu, plně informovanému a svobodnému souhlasu subjektů údajů. I v případě, že je zpracování zákonné, musí organizace dodržovat další povinnosti podle GDPR.

(2) VÝROČNÍ ZPRÁVA ÚOOÚ

- Úřad pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ) vydal výroční zprávu za rok 2018. Z výroční zprávy například vyplývá, že ÚOOÚ obdržel celkem 6517 podnětů a stížností na porušení právních předpisů souvisejících s ochranou osobních údajů a nevyžádaných obchodních sdělení a že ÚOOÚ následně uložil v rámci své kontrolní činnosti 28 opatření k nápravě a zahájil 26 řízení o uložení sankce v souvislosti s rozesláním nevyžádaných obchodních sdělení.
- Výroční zpráva přináší také popis několika případů, které se vyskytly v jeho rozhodovací činnosti. Například uvádí, že ÚOOÚ udělil pokutu ve výši 1,5 miliónů korun společnosti Internet Mall, a.s. za nepřijetí dostatečných opatření, jež by zabránila neoprávněnému odcizení osobních údajů. Konkrétně byla ze společnosti Mall odcizena a na internetové stránce Ulož.to zveřejněna databáze 766 421 záznamů o zákaznících společnosti, jež obsahovala jméno, příjmení, adresu, e-mail, telefonní číslo i uživatelské heslo.
- Dalším případem byla kontrola ve společnosti CHRIST CAR WASH s.r.o. Kontrolou bylo zjištěno, že kontrolovaná osoba v rámci personálních spisů uchovává kopie různých dokladů – např. kopie občanského průkazu, kopie rodného listu, kopie průkazu zdravotního pojištění, kopie evidenčního průkazu zdravotního pojištění, kopie výpisu z evidence rejstříku trestů fyzických osob nebo kopie karty klienta banky s číslem bankovního účtu.

- ÚOOÚ konstatoval, že není možné veškeré požadované informace dokládat kopiemi všech uvedených dokladů a tyto kopie uchovávat v personálních spisech. Povinností zaměstnance je doložit správnost určitých skutečností (např. výpis z evidence rejstříku trestů fyzických osob) tak, aby zaměstnavatel mohl splnit svou zákonnou povinnost. K tomuto však zaměstnavateli stačí do personálního spisu uvést, že požadované informace byly doloženy, a potvrdit, kdo, kdy a na základě jakých dokladů toto ověřil (dle dokladu, smlouvy, rodného listu apod.). V řízení byla společnosti udělena pokuta ve výši 180.000,- Kč.

(C) JUDIKATURA

(1) PODNÁJEM BYTU BEZ SOUHLASU PRONAJÍMATELE (rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 26 Cdo 4157/2017)

- Nejvyšší soud ve svém rozsudku uvedl, že pokud si pronajímatel v nájemní smlouvě s nájemcem ujedná, že nájemce může dát byt (popř. jeho část) do podnájmu jen s jeho souhlasem, pak si zjevně pronajímatel ujednal výhradu ve smyslu § 2272 odst. 2 občanského zákoníku, a nájemce tak k uzavření podnájemní smlouvy, jejímž předmětem bude jen část bytu, potřebuje jeho písemný souhlas i v případě, že sám v bytě trvale bydlí. Za souhlas pronajímatele s podnájemem bytu nelze považovat přijetí oznámení nájemce o zvýšení počtu osob žijících v bytě, ani vyznačení trvalého bydliště v tomto bytě pracovníkem obce. Vyznačení trvalého pobytu má jen evidenční účinky, nezpůsobuje vznik, změnu nebo zánik (pod)nájemních vztahů. Obdobně nelze bez dalšího považovat za písemný souhlas s podnájemem ani přijetí oznámení nájemce o změně počtu osob, kteří s ním žijí v bytě.

(2) NEZBYTNÁ CESTA PŘES VÍCE POZEMKŮ (rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 1424/2018)

- Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí uvedl, že s ohledem na účel institutu nezbytné cesty soud zvolí pouze jedno řešení, které je vzhledem k okolnostem nejvhodnější. To ale neznamená, že by nemohla nezbytná cesta vést přes více pozemků.

(3) NAHRAZENÍ PODPISU ZAMĚSTNAVATELE PROVEDENÉHO MECHANICKÝMI PROSTŘEDKY NA VÝPOVĚDI Z PRACOVNÍHO POMĚRU (usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 682/2018)

- Platná je jen taková výpověď z pracovního poměru, kterou zaměstnavatel nebo zaměstnanec učinil písemnou formou. Nejvyšší soud ve svém usnesení rozhodl, že výpověď z pracovního poměru je bez vlastnoručního podpisu pro vadu formy právního jednání podle § 20 odst. 3 zákoníku práce neplatná, a proto nelze nahradit podpis zaměstnavatele mechanickými prostředky.

(4) KOPIE SOUKROMÉ LISTINY JAKO DŮKAZ (rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 3646/2018)

- Jakýmkoliv způsobem reprodukováný podpis, až na výjimky stanovené zákonem, není vlastnoručním podpisem, ale jen jeho kopií. Podepisuje-li někdo originál listiny, má vysokou míru kontroly nad jejím obsahem, a proto je možné v souladu s obecnou zkušeností předpokládat, že s obsahem listiny souhlasí a lze tedy stanovit domněnku správnosti listiny a jejího obsahu. Nicméně nad kopií listiny, která není vlastnoručně podepsána a podpis na ní je okopírovaný z jiné listiny, už ale vystavitel takovou kontrolu nemá. Okopírovanému podpisu proto nelze přiznat stejné účinky, jako podpisu vlastnoručnímu a pravidla pro hodnocení důkazu provedeného vlastnoručně podepsanou soukromou listinou se v tomto případě neuplatní. Pouze ve výjimečných případech lze vlastnoruční podpis nahradit mechanickými prostředky (např. razítkem), a to pouze tam, kde je to v občanskoprávním styku objektivně obvyklé.

(5) ÚHRNNÁ KUPNÍ CENA ZA VÍCE MOVITÝCH VĚCÍ (rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 4452/2018)

- Nejvyšší soud ve svém rozsudku uvedl, že kupní smlouva podle § 2079 a násl. občanského zákoníku, ve které je dohodnuta pouze úhrnná kupní cena za více movitých věcí, není bez dalšího neurčitým a nesrozumitelným právním jednáním, k němuž nelze přihlídnout. Sjednání úhrnné kupní ceny za věci uvedené v kupní smlouvě může způsobit neplatnost celé kupní smlouvy jen v případě, že vlastnické právo k některé z věcí uvedených v kupní smlouvě nemohlo být touto smlouvou převedeno. Teprve za těchto okolností totiž není zřejmé, za jakou kupní cenu měly být prodány ostatní věci, jejichž převodu kupní smlouvou nic nebránilo.

(D) OSTATNÍ

(1) SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY O AUTORSKÉM PRÁVU NA JEDNOTNÉM DIGITÁLNÍM TRHU

- Evropský parlament schválil směrnici o autorském právu na jednotném digitálním trhu, která přináší několik změn v úpravě autorských práv na internetu. Nyní mají členské státy 2 roky na implementaci této úpravy do národních právních řádů.
- Směrnice by nově měla majitelům autorských práv zajistit podíl na zisku z využití jejich obsahu na internetu. V případě nemožnosti uzavřít licenční smlouvu, budou muset poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online zajistit, aby třetím osobám, které nejsou oprávněny k šíření autorského díla, bylo takové šíření náležitě omezeno. Provozovatel sítě bude také nově odpovědný za obsah sdílený na jeho síti.
- Směrnice dále např. stanoví provozovatelům internetových stránek povinnost kontrolovat, zda obsah nahrávaný uživateli neporušuje autorská práva. Tato povinnost by se neměla vztahovat na společnosti mladší tří let s ročním obratem pod 10 milionů eur a méně než 5 miliony uživatelů měsíčně.